

BESLUT

2019-10-28

Dnr: 19/00919

SAKEN

Radio Romano, P2, 2019-03-11, 2019-03-12, 2019-03-13 och 2019-04-02, inslag om ett romskt samråd; fråga om opartiskhet

BESLUT

Inslagen frias. De strider inte mot kravet på opartiskhet.

INSLAGEN

Inslagen var en del av en granskning som Sveriges Radio (SR) gjort om Stockholms stads skyldighet att erbjuda romer bosatta i staden inflytande över frågor som berör dem, så kallat samråd. Inslagen sändes på romani chib.

Inslaget den 11 mars 2019

Inslaget inleddes med att en reporter intervjuade det borgarråd som hade ansvar för de nationella minoriteterna. Reportern sa bland annat följande (enligt översättning).

När vi frågade [namn borgarråd] vilka det är som sitter med i samrådet i Stockholm, vilka organisationer, då hade hon ingen kunskap om detta. Situationen blev underlig och vi blev tvungna att vänta på hennes sekreterare som skulle hämta in information om detta.

Borgarrådet återkom sedan med namnet på tre organisationer. Reportern frågade om fler av de romska organisationer som finns i Stockholm blivit tillfrågade. Borgarrådet sa bland annat att stadsledningskontoret hade hört av sig till alla romska föreningar i Stockholm. Sedan sa borgarrådet bland annat att det var möjligt att många romer inte kände till samrådet men att ansvaret för att sprida informationen vidare låg på organisationerna.

Sedan följde ett studiosamtal mellan reportern och programledaren. Reportern sa bland annat följande (enligt översättning).

För att vara ärlig [namn pgl], så var det svårt att få information från någon. [...] Vi bokade en tid med [namn borgarråd] och när vi kom dit så måste jag säga att hon inte var säker när det kom till många punkter, hon visste inte ens vad människorna heter som sitter med i samrådet i Stockholm, när vi frågade om deras namn. Men också det att när vi satt där kände jag att hon inte vet vad det ska gå ut på, hur många grupper, romska grupper som finns i Stockholm, hennes sekreterare hjälpte henne med många punkter, vi blev tvungna att vänta in henne när hon hämtade dokumenten, att hon skrev ut papper från datorn att ge henne, informationen om romerna.

Reportern sa sedan att borgarrådet sagt att information gått ut till alla organisationer i Stockholm, men att så inte varit fallet. Sedan intervjuades en samhällsvägledare vid Göteborgs stad om hur staden arbetade med sitt samråd.

Inslaget den 12 mars 2019

Inslaget inleddes med att en kort sekvens av intervjun med borgarrådet som sänts i inslaget den 11 mars spelades upp. Sedan frågade sig reportern varför ingen från fyra välkända romska organisationerna var med i samrådet. Reportern ringde sedan de ansvariga vid organisationerna som sa att de inte visste någonting om det.

En strateg vid Stockholms stads stadsledningskontor skrev i ett mejl att inbjudan skickats ut till vissa romska organisationer, inklusive två av de som sa sig inte veta om samrådet. Reportern sa att redaktionen mejlat strategen igen för att ta reda på varför inbjudan inte hade skickats till alla romska organisationer och att redaktionen försökt ta reda på vad de romska organisationerna visste om samrådet. Inslaget avslutades med att ordföranden för två romska organisationer och en ansvarig för romsk inkludering i Borås intervjuades.

Inslaget den 13 mars 2019

I inslaget var reportern på plats på stadsledningskontoret för att intervjua strategen tillsammans med en biträdande avdelningschef. Strategen och chefen nämnde fyra personer som var en del av samrådet och sa att dessa nominerats till samrådet av två olika organisationer. Reportern nämnde några organisationer som sagt att de inte fått något mejl från Stadsledningskontoret och frågade strategen och avdelningschefen om de var säkra på att de mejlat dessa. Sedan sades bland annat följande (enligt översättning).

(Reporter) – De tycker att det är jättekonstigt att ingen har hört av sig till dem en gång till. (Avdelningschef) – Det har vi ju dokumenterat. (Reporter) – Ni har dokumenterat? Men varför säger man att alla romska föreningar har fått information när det finns två stora föreningar som inte har den blekaste aning om det här?

Strategen och avdelningschefen sa sedan att två av organisationerna hade fått påminnelser från Stadsledningskontoret.

Därefter sa reportern att *Radio Romano* lite senare fått ett mejl från strategen där hon skrev att ingen romsk organisation hade fått någon påminnelse varpå en ordförande vid en av de romska organisationerna sa att det var odemokratiskt av Stockholms stad att överlåta arbetet kring samrådet och informationen kring denna till romerna. En ordförande för en annan romsk organisation sa sedan att de kände sig åsidosatta av Stockholm stad.

Sedan pratade programledaren och två reportrar i studion om hur granskningen gått till. Reportrarna sa bland annat att kommunens inbjudan i vissa fall inte hade nått fram till alla organisationer. Sedan intervjuades en projektledare vid Malmö stad om hur arbetet med samråd gick till där.

Inslaget den 2 april 2019

Inslaget inleddes med en kort sammanfattning av de tidigare inslagen. Sedan hördes borgarrådet säga att hon förstått att inte alla romska organisationer fått eller nåtts av Stockholms stads inbjudan till det romska samrådet och att hon tyckte det var tråkigt. Borgarrådet sa även att Stockholm stad i framtiden skulle bli bättre på att sprida informationen om samrådet.

ANMÄLAN

Inslagen har anmälts av organisationen Brottsofferjour och brottsförebyggande rådet med romer och sinter som på närmare anförda grunder anför följande.

Inslagen brast i opartiskhet och bestod av vilseledande propaganda riktad mot Stockholm stad. Syftet med inslagen var att skapa splittring mellan olika romska organisationer samt initiera en konflikt mellan organisationerna och Stockholms stad. Reportrarna, som agerade utifrån sina egna intressen, borde ersättas då de inte kan anses representera romer och resande.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anser att inslagen överensstämmer med kravet på opartiskhet och anför i huvudsak följande.

Radio Romano har i uppdrag att sända nyheter och aktualiteter för och om de olika romska nationella minoritetsgrupper som bor och lever i Sverige. Att granska hur Sveriges kommuner och myndigheter lever upp till lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk är en relevant och viktig del av det uppdraget. Enligt nämnda lag har kommunerna skyldighet att ge minoriteterna inflytande över frågor som berör dem, så kallade samråd. Stockholms stads fullmäktige antog också år 2018 en särskild strategi för romsk inkludering.

Granskningen av Stockholms stads hantering av det lagstadgade samrådet och inkluderingen av romer aktualiserades efter att redaktionen fick information om att ett samrådsmöte hade ägt rum men att det var oklart vilka som var representerade och hur valen hade gått till. Reportrarna, som värnar om redaktionens opartiskhet i frågan som berör flera olika romska grupper och lyssnare, valde att öppet redovisa i studiosamtal hur de arbetat med att få fram fakta, både vad gällde tillvägagångssätt och slutsatser.

Under första intervjun med borgarrådet som är ansvarig för minoritetsfrågor framkom uppgifter som fick redaktionen att tro att informationen om samrådet inte hade nått alla romer i Stockholms stad. Detta undersöktes vidare bland annat genom intervjuer med flera olika romska organisationer som visade sig vara kritiska till hanteringen. Det visade sig under granskningen att informationen om samråd hade skickats ut i semestertider och flera hade därför missat den, liksom de påminnelsebrev som kommunen sa sig ha skickat ut efter semestrarna. Redaktionen gick därför tillbaka till Stockholms stad och begärde ut de påminnelser som ansvariga tjänstemän upprepade gånger sa att de sänt till flera i inslagen nämnda romska organisationer. Det visade sig emellertid att påminnelsebrev inte hade skickats trots att kommunen uppgett detta.

I inslagen medverkade kommunens representanter och de fick svara på den kritik som framkom. Kommunen erkände att vilseledande information om påminnelser gått ut och medgav att de behövde ändra sina rutiner inför kommande samråd.

Radio Romano gjorde i samband med den nu aktuella granskningen också en serie intervjuer med romer i andra större städer och kommuner för att ta reda på hur information om och val till samrådsmöten går till. Detta för att ge lyssnarna möjlighet till jämförelse kring hur olika kommuner och romernas egna intresseorganisationer kan arbeta för att hantera de demokratiska processerna och möjligheterna att välja egna representanter. Utgångspunkten är att fungerande samråd och inkludering förutsätter att många olika grupper och individer blir hörda.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SR ska granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Denna skyldighet innebär enligt granskningsnämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att granskande inslag av denna typ ligger i linje med SR:s granskningsskyldighet. Nämnden kan inte finna att vad anmälaren anfört medför att inslagen strider mot kravet på opartiskhet.

Det ingår inte i nämndens uppgifter att bedöma vilka reportrar som ska medverka i SR:s sändningar. Vad anmälaren anfört om reportrarna lämnas därför utan åtgärd.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg och Gunnar Springfeldt efter föredragning av Elin Ackerberg.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Elin Ackerberg

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.